

Поштарина плаћена у готову.

Привредно - културне
Матиче
за Сјеверну Далмацију

ГЛАС

Иzlazi четвртом.

Привредно - културне
Матиче
за Сјев. Далмацију

Годишња претплата за нашу државу 40 din., за
Америку 2 dolara. Чланови Матиче добивају list
бесплатно. — Примјерак 1 din.

Шибеник, 11. априла 1929.
БРОЈ 5. ГОДИНА I.

Власник за »Привредно-културну Матичу« MARKO TRIVA.
Уредник STEVAN PROSTRAN.
Уредништво и управа — Обала Воћни трг, 82. I.
Телефон Матичина повјереништва број. 63.

Градска интелигенција и народ

Doista je čudan odnos naše gradske inteligencije prema narodu. Eto, naši su dalmatinski gradovi puni nesumnjivih dokaza svog lijepog prosvjetnog života od davnine; njihove ulice, zgrade i crkve govore jasno i ubjedljivo o doista visokom stepenu civilizacije, a njihova prošlost bilježi u nauci i umjetnosti mnogo ime, nama dragocjeno, i stranom svijetu dobro poznato. Ali kad skrenemo okom sa divnih katedrala i palata na težaka, koji u masama živi oko tih gradova pa i u samim gradovima, jedan oštar i žalostan kontrast nas zapanjuje i nagoni na mučne misli. Po mramornom pločniku, u hladu velelepjnih građevina i visoke umjetnosti, vuče se naš težak, siromašan i neuk, učmao i stidan kao neki anahronizam, koji osjeća kako ne spada ni u prostor ni u vrijeme u kome se nalazi.

Kako je to moguće, da tolike vjekove živi naš težak usred tolike ljepote, luksuza i obrazovanosti, a da na njega ne prede čak ni blijedi odblesak svega tog sjaja, da ga ništa od svega tog blaga i ne okrzne? — Odgovor je jedan i jednostavan: Pored svega tijesnog dodira u prostoru, postojao je ipak jedan nepremostiv jaz između prošle gospode (u velikom broju čisto narodne) i težaka, koji ih je tako savršeno dijelio, da im osim zraka ništa nije bilo zajedničko. Težak je ostao stalno tuđinom u našim gradovima, pa i danas u njegovu pojmu o gradu ima nešto što znači drugi, tuđi, čak pomalo i neprijateljski svijet.

Ali dok ovakav odnos u prošlosti može da nađe opravdanja u feudalizmu, uticaju iz Italije itd., kako da se on opravda danas, poslije tolikih decenija živog rada na narodnom buđenju, podizanju i preporođaju? Tu žalost nema isprike; postoji samo istina, da naša gradska inteligencija nije znala ili nije htjela da dolazi u blagodatani odnos sa seljakom i da i na njega prenese jedan dio svog napretka.

Osim časnih izuzetaka, gradska inteligencija nema dodira s opankom. Ta ne može se valjda nazvati dodirom to što se (intelektualac) građanin o izborima približi seljaku ili što ga upisuje u nekakve njemu nerazumljive političke organizacije.

To je prije udar nego dodir, i to čist udar na seljakov moral, a da je to, vidi se po posljedicama. Seljak, koji poznaje građanina samo iz grubog natezanja sa pazara i sa političkih operacija, mogao je - razumljivo - da u svojoj duši nakupi onoliko nepovjerenja, pa čak i mržnje na svoju gradsku elitu, a on to više-manje prikriveno i ispoljava.

Samo po sebi je jasno svakome, da ovako dalje ne može i ne smije da ostane, a u interesu narodne cjeline i općeg napretka. Građanin mora da razumije, da samo njegov napredak ne znači nikakav plus ni za njega samog a kamoli za cjelinu. Izolovanju nema više mjesta; intelektualac mora da ku-

šanjem i iskustvom, svojim ili tuđim, traži puta i načina kako će — prama svojoj sposobnosti i položaju — da saraduje sa seljakom na zajedničkom djelu; inicijativa ima da pođe od njega. Nije dobro oklijevati i čekati dok se jaz još više produbi, jer vrijeme ne čeka, a sukob s vremenom je najteže zlo: naš ga seljak teško osjeća.

Inteligencija bez seljaka kao i seljak bez inteligenta moraju nemivno stramputicom, u ponore. Prema tome na objema odgovornost znači za nas danas kletvu budućih generacija. Vjerujem, da to osjeća svaki građanin, u koliko ne bježi od svojeg osjećanja i savjesti. Ali kako onda da nazovem svijest, koja svjesno dopušta jedan zločin?

M. T.

У задужбини Краља Милутина у Буковици.

Манастир Крупа.

Ми сами себе унизујемо и поред тога што цијела наша Сјеверна Далмација има своје лијепе успомене, много својих људи, чувених са памети и поштења, многе своје лијепе крајеве, поља, ријеке, планине, море; има своје добротворе и своје велике задужбине.

У сред Буковице, у једном лијепом пропланку, испод Црнопца, налази се задужбина Краља Милутина, гдје се вјековима наш народ кријепио у вјери и нади, и гдје и данас долазимо као на причешће, да оживимо душу и обновимо дух свој. Јер осим љепоте лука, ријеке и питомине манастирских воћњака, осим грађевине, која нам се поносно укаже иза пустоши Требочника, нама ова задужбина Краља Милутина, обновљена за Цара Душана, самом својом појавом говори о цијелој нашој прошлости, о свим оним великим и тешким напорима, који су нам и данас потребити, да стварамо свјетионике кроз мутна времена, и да оживљујемо нашу пуну крајину са савременим задужбинама. Још у давна времена наше старе задужбине размјештене су биле тако, да буду приступачне цијелом народу. Манастир Краља Милутина у Буковици, крај ријеке Крупе, у близини ријеке Зрмање; Задужбина Јелене, сестре Цара Душана, на ријечи Крци; Драговић, у Цетинској Крајини — били су у доба туђинских влада мјеста, гдје се је народ подизао морално, просвјетно и национално.

И данас ови наши манастири, уз Висовац и Карински манастир, тако су поразмјештени, по цијелој нашој Сјеверној Далмацији, да могу у новим временима постати „цвијеће у пу-

стињи“, уз Земунички манастир, који се је претворио у привредно-културни Народни Дом.

Ман. Крупа, под Велебитом, васпитао је народног добротвора Герасима Зелића, са чијом су задужбином школовани многи наши људи, а и даље се могу школовати, само кад се уреди питање његове задужбине, од које се један дио налази у Задру, а други у Ср Карловцима.

У манастиру се и данас дјеца из села око Крупе уче у школској згради, која је саставни дио манастира.

Манастир уводи напредну земљорадњу прегалачким настојањем њеног игумана О. Наума Миљковића.

У њему ће се, кад дође пригода, моћи одржати информативни тецајеви за учитеље и свештенике, за савремену рад у народу, или у другој пригоди за сељаке, са истим циљем.

У манастиру сада живи и познати проф. Серафин Калик, који је идеализмом задахнуо готово све оне који сада по селима раде. Казујући својим ђацима, са невиђеним заносом, нашу прошлост и износећи им пред очи све велике људе, он се је толико уживио и у душу својих ђака и у душу прошлих времена и људи, да је примио на се све њихове борбе и патње и постао је мученичка, патничка појава, осјећајући сву борбу добра и зла — некад као наш Његош, некад као Ориген и Тертулијан.

Ман Крупа и људи, који су живили прије, а и данас живе у њему, намећу нам поштовање, као и бригу, да наставимо дјела наших добротвора и учитеља.

Аљша Карамазов.

Да ли је слијеп?

Malo poslije nego je bila puštena u promet sinjska željeznica, na njenoj stanici desio se ovaj mali i davno zaboravljeni događaj.

Jedne subote, sa proloških visina side na sinjski pazar čovjek, koji je sav svoj vijek proveo čuvajući stoku po planinskim vrletima, otkinut od svijeta, kao svaki planinar. Proda alaj kozjači i kupi mladu junicu za napredak. Ali kad htjede da je iz pazara izvede, osjeti malu nepriliku. June gorsko i divlje, pa ne može da se snade u onom čudnom mravinjaku ljudi i stoke svakojake, kojim je bio zavaljen pazar i sav pristup naokolo. Skače i vrše na užetu oko novog gazde, kao zblanuta.

Poboja se čovjek napasti: «Satrače čiju sitnilež, ili čeljade nagrditi, pa eto nevolje!» A i on sam se teško u snalazio tom čudnom pazarskom meteu, pa mu čisto teret spade s duše kad opazi, da sav prostor s istočne strane pazara, ravan kao dlan, bješe sasvim slobodan, — ni pileta na njemu.

— Pomoži Bože! reče seljak, i potegnu na tu stranu.

Taj slobodni prostor bilo je produženje željezničke stanice.

Batrgajući se s vrletnim junetom, pukne čovjeku oputa i spadne opanak, baš kad je bio na sred isprepletenih kolosijeka. I, ne sanjajući o kakvoj opasnosti, on priveže junicu o skretničarsku motku, koja je, kao naručena, pored njega stršila, pa sjedne da pritegne opanak. U tom času iz ložione narupi lokomotiva. Čovjek iskolači oči i ispusti opanak, kad ugleda to nikad nevideno čudo, što strahovito dahče i sipa dim i oganj, kao kakva provaljena klačina. — Okalaj, satračeš mi june! jedao nekako viknu.

Mašina obide kud je vodio njen kolosjek, ali se preplašeno june otrgne i niz šine pojuri prema stanici, dok se ne zaplete među vagone i smetena iskoči pod mašinu, koja joj otkine obe zadnje noge.

Siromah čovjek dotrčao pa, skamenjen od straha pred zaobljenim čudovištem i od bola za izgubljenom junicom, čuti i zvjera kao izvan sebe, dok je mašinista, neki postariji Kranjac, kao navijen stalno ponavljao: «Ti si slep, vrak ti babi! Ti si slep...! — Niht slep... objašnjavaše neki švabo, stanični činovnik, — niht slep, a peštija koni peštija.

I dok je čovjek, još jednako nepomičan i zbunjen, stajao kao uzet od bola i straha — i stida, sakupljena radoznala svjetina je ponavljala: «Ti si slijep!»

Pa možda je zaista i bio slijep taj čovjek.

Je li, nije li, to ćemo pokušati objasniti u idućem broju.

St. Prostran.

Prijatelji širite „Glas“.

O stoci za držanje.

Veliku muku muči naš seljak oko svoje stoke. Pazi je, čuva i po nekoliko čeljadi dangubi, po čitavu godinu, oko nje. Svaki bi htio da je ima što moguće više. Ta zajednički je pašnjak (dut), zašto ne bi i najmanji podigao broj glava, kao i onaj najveći? Ta stoka je najglavniji izvor blagostanja našega seljaka, ako dobro ide!

Sve je to tako kad dobro ide, ali ja bih pitao one koji tako misle, jesu li ikad učinili račun, za koji broj godina stoka dobro napreduje, a za koji nazaduje. Tu ćemo vidjeti da je vrlo mali broj godina napretka, a ogroman broj nazadka, jer sve što se kod nas radi, radi se na sreću, pa ako sreća izda, eto štete, eto nesreće, eto gladi. A to kod nas nije slučaj, nego redovno stanje.

Seljak koji ima 50-60 glava vunjači, našao je piće svega za 15 dana. Onaj manjak u piću, ulazeći u zimu, treba prepustiti sreći i Bogu, da dađe blagu zimu, pa da pase i živi o mršavom pašnjaku. Ako i ta sreća izda, a Bog pošalje zimu kad je vrijeme njezine, i pospe snijegom i ledom malko više no obično, ode stoka na tretinu i četvrtinu. Ono što ostane u proljeću jedva se vuče po zemlji, a dvije tretine, ili tri četvrtine razvlače psi i vukovi po dubrištima. Ogromni su to kapitali koji propadaju, i to redovito. Eto tako svako nekoliko godina teškom mukom podignuti kapital u stoci svršava na dubar da ga psi razvlače, a kako to se zbiva, stalno i bez iznimke, u najgore vrijeme, to seljak mora da zalaže zemlju da se prehrani. Ili tako, ili da se baci na izradu ako je gdje ima, seleći u proljeće, a u jesen se kući vraćajući, sa najviše 2000 Din, pun ušiju, a često i bolestan.

Iz toga svaki pametan čovjek mora da izvuče zaključak: da broj glava za držanje ima da određuje naša pića, sa naše vlastite zemlje, a ne slijepa sreća i seoski pašnjak. Uzdati se u slijepu sreću i od nje se nadati spasu, znači uvijek gubiti. To uzdanje je isto što i igra karata: deset ih igra, ali devet izgubi, a samo jedan dobiva. U ovom slučaju i na ovaj način stočarenja igraju stotine i hiljade seljaka i svi gube.

Na sreću može da žive jedan, ali hiljade nikako. Uzdati se, da će Bog zimu pretvoriti u proljeće i prema tomu udešavati svoje stočarsko gos-

podarenje, isto je što i igrati karte, pa izgubiti. Bog i priroda neće se ukloniti pred nama, niti udešavati svoje držanje prema našim potrebama, nego mi se moramo uklanjati pred njima i udešavati svoj rad i življenje prema njihovim zakonima. Stoke držimo samo onoliko koliko možemo da ishranimo za rdave zime. Samo na taj način stočarenje može nam dati korist i u nevolji iz njega možemo izbiti paru. Ovca će nam godišnje dati u siru 6-7 oka kao i na primorju, mjesto jedne, a neće jedna s druge izjesti svu vunu od gladi, pa da na proljeće nemamo što striči. Biće nam dobre i ovce i janjci, a što je debelo, ugojeno može se u svaka doba i dobro prodati. Ovako su mrljinčad i u besicjenje se dava, a da i ne govorimo o onom pustom loju i mesu što je u jesen stoka imala. Kud je taj pusti kapital otišao, kud svake godine ide i ko od njega korist izvlači!? I seoski pašnjak i svoje ograde smo upropastili radi toga, da preko zime sav taj ogromni kapital ode u maglu. I još se čudimo

kako nam je. Ne smetimo s uma, da ovca nije jazavac, pa da može prespavati ljetu zimu bez hrane. Ona traži hrane, a držati ih možemo samo onoliko, koliko možemo ishraniti.

Ima ljudi koji drže 10-15 velikih grla, a svih 15 glava ne vrijedi više od 10.000 Din. U nevolji nemože ni to izbiti. Zašto ne drži 3-4, pa će vidjeti da će i od njih dubra imati više nego od svih onih 15 komada. U nevolji odvrne jedno i unovči onoliko koliko za 3-4 komada ona.

Ja bih želio da naši seljaci učine račun, odkad za sebe pamte, kroz koliko je g dina stoka crkavala »zbog ljute zime«, koju su korist iz nje izvukli baš onda kad im je najveća nužda bila, pa da preko ovog lista počnu jednom ozbiljno o svojim stvarima da raspravljaju, jer jedino na taj način uputićemo jedni druge, da se izvučemo iz zla u koje smo upali.

Više očiju više vidi; a više ljudi više zna. Je potegoh jedno zvono, pa bih želio da čujemo i drugo.

Petar Drezga.

Stanje poljoprivrede u srezu benkovačkom.

U kratkim potezima.

Svršetak.

III.

Stočarstvo. Ako imamo u vidu opšte stanje ovamošnjeg stočarstva može se reći da je po kakvoći takovo, da se njime ne možemo zadovoljiti, a još manje pohvaliti. Najveći neuspjeh dolazi od tuda što ovamošnji poljodjelac nije vičan odgojivanju i što nema pojma o najosnovnijim stvarima u gojenju i njezi a naročito u ishrani stoke. Ovome treba dodati da i primitivna zemljoradnja doprinosi neuspjeh u stočarstvu, jer je osveštana istina, da zemljoradnja i stočarstvo čine jednu organsku cjelinu u poljoprivredi i da napredak zemljoradnje uslovljava, pored ostalog, napredak u stočarstvu.

Najviše je u pogledu kvaliteta zaostalo ovčarstvo dok od drugih vrsta stoke, gdje je malo i radeno na unapređenju, stanje je šareno, odnosno nešto bolje. Pored svega ovoga sistematskim radom na unapređenju stočarstva mogu se od ovamošnje domaće rase stoke stvoriti vrlo dobre rase, jer su one kao podloga vrlo dobre. U pogledu pak brojnom najbolje stoji ovčarstvo, čemu je doprinijela velika površina pašnjaka, koji samo ovcama daju bolju pašu, zatim govedarstvo,

u kome ima najviše volova, pa onda kozarstvo, svinjarstvo i konjarstvo; mazaga malo ima dok magaraca prilično. Kad se pregledaju brojna stanja stoke za posljednje godine vidi se, da se koze nalaze u opadanju, dok od ostalih vrsta stoke opaža se vrlo mali porast. Uzrok je ovome: Koze postepeno potiskuje pošumljavanje, što je potpuno opravdano i razumljivo, a goveda i ovce dosta prorjeđuju zarazne bolesti. Prve nemilosrdno uništava bolest *prostrel* a druge *ovčije ošpice*, a i ostale vrste stoke nisu od bolesti pošteđene, naročito svinje, koje najviše stradaju od svinjske kuge. Pernača živina, naročito kokoš, takođe se usljed zaraznih bolesti nalazi u opadanju, naročito je prorjedena u prošloj godini. Ona je u pogledu nosiva vrlo dobra, dok u pogledu količine i kvaliteta mesa zahtijeva popravku.

Pčelarstvo. Ono je s obzirom na prirodne uslove sreza slabo rašireno. U koliko je pak rašireno primitivno je. Prevladuju primitivne košnice. Što racionalno pčelarstvo nije bar u posljednje vrijeme bolje napredovalo uzrok je suša posljednjih godina.

Ribarstvo. Na otocima mora raz-

vijeno je prilično morsko ribarstvo, samo mu je potreban savremeni ribarski alat. Inače slatkovodno ribarstvo nije rašireno i ako srez ima priličnih uslova i zato. Sa isušivanjem podvodnih polja moglo bi se urediti više umjetnih ribnjaka.

Svilarstvo. I ako ovaj srez ima dosta nepodesnih površina za obradu a podnesnih za gajenje murava, do pre godinu dana zasadene murve mogle bi se na prstima izbrojiti. Usljed ovoga je i gajenje sviloprela bilo omogućeno samo u Benkovcu, gdje i ima nešto malo murava. Kako se pak u posljednje vrijeme murve sve više sade, to se je nadati da će se i svilogojstvo sve više razvijati.

Zadrugarstvo. Ono je vrlo slabo rašireno, što pokazuju i slijedeći podaci.

Mjesto u kome se zadruga nalazi	Vrst i broj zadruga					
	Kreditnih	Mahovinskih (ovčarskih)	Vinogradarskih	Miljarskih	Ribarskih	Zdravstvenih Po zakonu za poljop. kredit.
Smoković . . .	1	1	1	—	—	—
Zemunik . . .	1	1	—	1	—	1
Kašić . . .	1	—	—	—	—	—
Stankovci . . .	1	—	—	—	—	1
Kistanje . . .	1	—	—	—	—	1
Benkovac . . .	1	—	—	—	—	1
Smilčić . . .	—	—	—	—	—	1
Novinograd . . .	—	1	—	—	—	1
Obrovac . . .	—	—	—	—	—	1
Jagodnja . . .	1	—	—	—	—	—
Jesenica . . .	—	—	—	1	—	—
Svega:	7	3	1	1	1	6

Usljed posljednjih nerodica i slabe zadrugne svijesti sve su ove zadruge u pasivnom stanju. Osnovane kreditne zadruge u Polači i Benkovcu još nisu otpočele sa poslovanjem.

Hran. Mitrović,
sr. polj. ref. u m.

Писмо из Плавна.

(Поправак цесте хисторијске знаменитости. Дјело илемеитих Инглишиња Мис Ирби и Џонстон).

Речено је, како имаде доба у људском животу која су створена, да буду вагда запамћена, а по томе да се никада не предаду милостивом заборава. Један мудри Француз ово је давно изустио и забиљежио за нараштај, који има смисла и осјећаја, да се повађа за оним што је добро и корисно по човјештво.

Посматрајући данас радове, које државна власт о свом трошку извађа

Voda u poljoprivredi.

I.

Podzemne vode.

Da naš seljak, poljoprivrednik, lakše shvati ovo pitanje, u kratko ću mu prikazati nešto o kori zemaljskoj i to po nauci, jer bez nauke nemože se uspješno nikakav rad započeti.

Naša je zemlja kao jedna velika i okrugla lopta (balota). Uzvisine i udubine na našoj zemlji, prema njezinoj veličini, tako su malene, kao što su malene mrske na kori od naranče. Svaki je od nas vidio razne naslage zemlje, ili kad je kopao bunar, ili u kakvoj drazi gdje je voda izderala zemlju. Naslage zemlje i kamenja položeni su jedni na druge isto onako, kao kad bi pitu zeljnjaču izrezali, pa opazili tavan tijesta, tavan zelja i t. d. Ili kao krumpir i slamu složenu na tavane u trapu. Eto, od takvih naslaga raznih vrsta zemlje i kamenja složena je kora zemaljska na tavane. Neki naučenjaci tvrde, da je kruti dio kore naše zemlje debeo 100-150 km, pa iza nje ima gnječave mase 2500-2600

km, a ostalo u sredini užareni su plinovi, što svjedoče nebrojeni vulkani, koji i danas rigaju vatru iz sredine zemlje.

Naokolo, zemaljsku kuglu i nas, obavijaju zrak i oblaci. Oblaci su složeni od vodenih para, koje sunce i toplina iz rijeka, jezera i mora dižu u visine. Te vodene pare, ti oblaci u ledenijem prostoru se zgušnjavaju i opet padaju na zemlju kao kiša. Jedan dio te kiše sa zemlje opet ispari i diže se u zrak; drugi dio oteče potocima i rijekama u more, a treći dio upije zemlja u sebe. Zemaljska kora puna je sitnih šupljina kao cijevi, kroz koje voda kišnica prodire u nutrinu. To prodiranje vode kroz razne slojeve zemlje u nutrinu traje sve dotle, dok se ne namjeri na sloj zemlje (na pr. gnjilu), koji ne propušta vodu. Ako takav sloj zemlje u nutrinu ima oblik zdjele, i još je šupalj, eto nam pod zemljom jezera (na pr. u Golubiću kod Šimica kuka), iz kog izbijaju, na jednom ili više mjesta, izvori koji potocima i rijekama teku u more.

Ima opet slučajeva gdje velike količine vode, pod zemljom, dopru između dva valovita, kao zmija, i neprobajna sloja zemlje, pa ne teku ravno kao vode na zemlji, nego velikim pritiskom teku pod zemljom čas gore, čas dolje, kao u vodovodnim cijevima, kroz koje motor tjera vodu uzgor. Ako na jednom ulegnutom mjestu te vodene žile provrtimo koru zemljinu i onaj gornji neprobajni sloj zemlje, voda će početi skakati i po nekoliko metara u vis, poviše zemlje, kao da je kakav motor ili pumpa tjera. Takvu otvorenu vodu zovemo arteški bunar, po Francuskoj pokrajini Artois, gdje su se ti bunari počeli kopati još u XII. vijeku. Takvi se bunari vrte čak i po Sahari i Palestini i oko mora, a mi za njih znamo samo po pripovijedanju.

Dogodi se, da se pod zemljom križaju vodene žile ili rijeke jedna u manjoj, a druga u većoj dubini i nemaju nikakve veze između sebe, jer im to ne dadu neprobajni slojevi zemlje, a izviri negdje pod morem. Ima mjesta na kori zemaljskoj,

gdje su u pravadno doba vulkani ispremiješali slojeve njene i voda, kad dopre u tu dubinu, jer je tu i nešto toplije, izmiješa se sa sumporom izbijajući na površinu kao topla sumporna voda, kojom se liječimo od reumatizma, kao što je ova u Splitu. Ima voda punih dušične kiseline, koje prolaze kroz druge rude, topi ih i dobiva kiselasti ukus te izbijaju na površinu kao kiselica (na pr. Arandelovačka kiselica). Takva voda koja je puna dušične kiseline rastvara kamen vapnenac pod zemljom i stvara podzemne špilje, često ogromnih dimenzija. A kasnije obaranje velikog kamenja, opet uslijed vode i dušične kiseline, u tim špiljama prouzrokuje potrese i kakovu tutnjavinu, što je sve naš narod iz nerazumijevanja prirodnih pojava, pripisivao zmajevima koji žderu i vodu i ljude i sve što im pod usta dođe. Ima voda koje dolaze iz stanovite vulkanične dubine i samo na mahove, i vruća, štrca u visinu, a zovu je gejerzi (kao na pr. na Islandu, Sjv. Americi i t. d.) Gejerzov mlaz zna biti debeo do 3 m, a u vi-

oko popravka puteva, a da time blakoti bijedno stanje našeg sela i dađe mu zarade u času najjužnijem za prehranu, uvjeren sam kako nije izlišno u ovoj prigodi potcjetiti dobronamjernog čitaoca, na ono doba, kada je prvi put probijena cesta iz sela Plavna, biva od crkve sv. Turja, preko polja plavačkog, uzduž brda Tuлума, sve do današnjeg viadukta željezničkog Čupkovića, u blizini neposrednoj željezničke stanice Plavno, na pruži nedavno sagrađenoj, koja je iz Sплита preko Knina spojena sa Загребом, a ogalen stavljena u саобраћај свјетски.

A осим доба у којему је грађена ова цеста, која је уосталом данас од непроцењиве користи, јер спаја село и околину са поменутом жељезничком пругом, дужност нам је освјетити успомену оних племенитих личности, о чијем се искључиво трошку извела радња ове цесте, која није била без запрека, а нити тако лако изведива, када се уочи да је она рађена без стварног стручног трасирања, па чак и надзора.

Грађевина и пробој саме цесте спада у оно доба, када је у подручју села Plavna, у Црним Поточима распламсао устанак за слободу и уједињење Босне и Херцеговине, а против Турске царевине. У почетку под водством војводе Голуба Бабића, а потом под командом генерала Милете Деспотовића, устанак се бјеше толико раширио и ојачао, да је бројно знатних успјеха, а побједи и освајање усташа, уза све могуће потешкоће биле су очевидне.

— Свршиће се. —

Novi vladika u Šibeniku. Svečani doček i ustoličenje. Katolički biskup u pravoslavnoj crkvi.

Pravoslavna crkva u Dalmaciji, koja je pred dvije godine, smrću blgp. Episkopa Danila Pantelića, ostala bila bez svog poglavice, dobila je novog arhipastira, u licu presv. g. Dra Maksimilijana Hajdina, dosadanjeg Episkopa-vikara eparhije sremsko-karlovačke. Novi vladika prispio je u Šibenik prošle subote, a u nedjelju je bilo izvršeno svečano ustoličenje.

Pored pravoslavnog žiteljstva, koje je došlo u velikom broju, dočeku su prisustvovali, uz predstavnike vlasti i društava, i mnoga braća r. katoličke crkve. Naročito se prijatno dojmilo vjernika i jedne i druge crkve, što je dočeku pravoslavnog vladike prisus-

sinu ga baci od 30—50 m, sa vrućinom od 114° C do 127° C. Jednom riječi cijela kora zemaljska isprepletena je podzemnim vodenim žilama, rijekama i jezerima, isto onako kao i naš život krvnim žilama. Pa ako je Sahara i Palestina puna podzemnih voda, a da o Evropskim zemljama i ne govrimo, razumljivo je da ih mora biti i u nas u izobilju.

Gdje god ima dosta planina, tu i kiša mnogo pada. Jer su planine hladnije i vodene pare prvo se zgušnjavaju.

Kišu, snijeg, rosu, krpu i t. d. jednim imenom zovemo oborine. Gdje god oborina mnogo ima, tu su i podzemne vode bogatije. Na pr. u Srijemu mjerenjem je ustanovljeno da godišnje ima 80 cm oborine. U Lici, u planinama ima oborine do 3 m, a u nizinama do 2 m. U našem zagorju, po planinama Velebitu i Dinari, biće preko 2 m oborina. To znači, kad bi se sva vlaga što pada u raznim oblicima na zemlju, u godinu dana naslagala, i nebi isparivala i nebi je zemlja upijala, da bi njezina visina

iznosila 0-80, 3 i 2 m, gdje, više ili manje, pada.

U zaleđu Dalmacije nalaze se dva niza visokih planina Velebita i Dinare, Lička i Livanjska polja, koja godišnje primaju velike naslage vodenih oborina. Formacija tih planina ista je kao i u Dalmaciji, krš (kraš), koji najveći dio tih oborina upije u se, formirajući se u podzemna jezera, rijeke, čak i slapove, a negdje izbija i na površinu, u formi vrela, pa potocima i rijekama teču u more. Ali najveći dio sve te ogromne vode teče ispod zemlje kroz šupljine, kojima krš bogato obiluje, u more i ne izbijaju ni gdje na površinu zemlje. Dokazom služe po cijelom primorju t. zv. »vrutci« kojih bezbroj ima i kroz koje ta silna voda izbija u more.

Značaj krša u Dalmaciji i u njenom zaleđu sastoji se u tomu, što je propustljiv, lako i brzo ždere vodu, koja u dubinu prodire sve do neprobojnih slojeva zemlje, a svjedok su nam rijeke ponornice u Ličkom i Livanjskom polju, kako vode brzo nestaje s površine zemlje. Zato u kr-

šu prema množini oborina koje prima i nema dosta podzemnih voda, naprotiv ogromne količine voda krša jesu podzemne vode, često podzemne rijeke i podzemna jezera, koja sve, negdje u većoj, negdje u manjoj dubini, teku u more.

Skoro svaki od nas zna za jame t. zv. »bezdanije«. Ima takovih jama, gdje u dubini njenoj možemo lijepo čuti tok vode, ili buku slapa. Pa ko je bio u Lici ili Livanjskom polju, mogao je lako vidjeti kako se u te rupe izljevaju rijeke podmornice tih polja i nestaje ih kao da ih nikad nije bilo. Zato naš narod i pripovijeda, da je na pr. vreteno, bačeno u Livanjskom polju, u to grlo, izbilo u Topolju, u Krku kod Knina, ili na izvoru Cetine, kod Vrljke.

Pitanja podzemnih voda kulturniji narodi davno su riješili. Kod njih zato postoji bogata vodena književnost i prve glave na tom rade. Vidjeti prava čuda što su izveli u svojim zemljama, iskorištavajuć uspješno i podzemne i nadzemne vode u podizanju svoje poljoprivrede i industrije, znači vidjeti

tuovao i r. katolički biskup presv. g. Dr Jerolim Mileta, koji je sa pratnjom i svečanom povorkom ušao u pravoslavnu crkvu i popeo se u bladičanski tron, koji mu je kao gostu bio ustupljen.

Ustoličenje episkopa g. Maksimilijana izvršeno je na vrlo svečan način, u prisustvu zastupnika Nj. Vel. Kralja, izaslanika sv. Arh. Sinoda i predstavnika vlade, a uz učešće vojnih i civilnih vlasti te mnogobrojnih društava i predstavnika općina i naroda iz unutrašnjosti. Svečanosti je prisustvovala i jedan episkop anglikanske crkve, iz Londona, koji je sa puta po našoj državi naročito svratio u Šibenik za ovu prigodu. Zaista je zadovoljstvo bilo gledati prvosveštenike triju hrišćanskih crkava u međusobnom prijateljskom razgovoru i pred fotografskim aparatom. Činilo se čovjeku da čuje radosni Hristov poklič: »Eto vas tri u ime Moje — i Ja sam s vama, blagoslov Božji je na vama i na stado- m vašim. Ne razdružujte se duhovno, da ne bih i Ja morao da vas ostavim.«

Slijedeći zavjet Hristov, šibenički episkopi jedne i druge crkve pri svečanom sastanku uputili su jedan drugom riječ bratstva i mira, obećavši međusobnu uzajamnu saradnju na zajedničkom djelu duhovnog preporedaja našeg naroda, i na širenju međusobnog vjerskog poštovanja i bratke sloge, koja je našem narodu, u ovim teškim danima, preča od nasušnog hljeba. Ovu misao podvukao je i u svojoj nastupnoj besjedi novi vladika g. Maksimilijan.

Sa osobitim zadovoljstvom bilježimo, da se preosv. Ep. Maksimilijan, već pri prvom susretu interesovao za naš »Glas« i pokret, kome stoji na čelu Privredno-kulturna Matica. Uopšte, prvo viđenje s novim arhijerejom ostavlja na nas vrlo prijatan utisak.

NAŠI DOPISI

Žegar, 8. aprila.

Nije svako zlo za zlo. Prošle godine smo imali nezapamćenu sušu, a u početku ove nezapamćenu studen. Jedno i drugo su zla, koja u sebi imaju veliko dobro, što se zbog njih nemože kriviti ni ovog ni onog, te što se, stoga, može o njima slobodno govoriti.

Bacala bi se krivica i stvorila zla krv, za njih, kao i za bezbroj zala i nevolja koje nas tište, jer mi za svako zlo svaljujemo krivicu na drugoga i tim se rješavamo teške dužnosti, da mislimo o sebi i zlu koje nam prijeti. To nam se onda teško sveti, jer bacajući krivicu na ovog ili onog stvaramo pakao, ludnicu od svakog našeg sastanka: bio pred crkvom, ili pred krčmom, o slavi, ili o kom svetačniku. To nam je iskvarilo naše sastanke i samo zbog toga na njima govore oni koji bi morali ćutati, a ćute oni koji bi znali pametno govoriti.

Suša je običan naš gost. Okrnji nam svake godine dobar dio hrane i ljetine a prošle godine odnese sve. Prodadosmo zadnjeg vočića. Zadužismo se, do crna ispod nokta. Ko preživi ovo zlo neće ga zaboraviti, jer će mladima imati šta da priča. Na sušnim godinama nas ubija i bezvodica. Patimo se lež vode, i mi i još više stoka nam. Na desetke kilometara prevaćimo za vučiju pitke vode. Na čistoću i zdravlje nemamo vremena misliti u ovakim prilikama. Čudno je da nas zaraze sasvim ne odnesu!

Naša je nesretna navika puštati u zimu mnogo stoke. Puštamo više nego možemo predržati, pa se s njom patimo i na blagoj zimi. Mnogi od nas propuštajući jesensku prodaju pušta da rastu dugovi, pa u proljeće krepa odnese stoku i eto nam nevolje na glavu.

Ova nesretna navika nam se osvetila ove zime. Nekolika su konja u mom selu ubijena radi nestašice piće i da se spase ostala stoka, a o šteti u sitnoj stoci nasmijem ni govoriti. Srce se cijepa kad gledamo gladnu i голу dječicu, a pomoći ne možemo. A koliko nas muči što nemamo piće za nastalo oranje.

Suša i studen su predmet našeg češćeg razgovora. Mi se nadamo, da će nam naši učeniji ljudi preko »Glas-a« dati više savjeta, kako ćemo se vladati i spremati za sušu i studen, u raznim prigodama našeg privrednog života.

Po Bukovici imaš mnoštvo špilja, zgodnih, da se od njih izrade cisterne. Mnogi su proširili ovakove špilje i izradili domaće cisterne. Ortišu se i drugi. Nastave li i drugi, uputiće se dobrim putem pitanje pitke vode. Pomoć od Higijenskog Zavoda u cementu, za domaće cisterne, dobro dolazi.

Mnogim selima protiču potoci i rijeke, a kraj njih suša odnosi ljetinu, jer nema zgrade za natapanje. Ono nešto što mi sami izgradimo nedovoljno je, te postane uzrok čestim svadama. Pomišljamo i na šmrkove (pumpe) ali neznamo cijene, vrste, snagu njihovu te ostaje sve po starom. Imamo vodâ koje nadvišuju čitavo polje i mogle bi ga svega natapati, a samo zbog sitne smetnje, čijeg jogunstva ili nesloge naše, ostaje neizgrađeno i nenatopljeno polje.

Ovogodišnja nestašica piće opominjaće nas vječito, da pazimo koliko stoke u zimu puštamo i kako da se borimo s ljutom zimom. Već su se zazelenila djetelišta. Spasiće se nekoliko sretnika što lani od Zadruga kupiše i posijaše djetelinu. »Djetelina je prvi proljetni kruh«, sad se ovamo govori.

Ortišu se ljudi, da i ove godine zasiju veće količine zemljišta djetelinom. Treba početi sam i pomoći drugome. Preko naše P. K. Matice zahtijevati od nadležnih pomoć, a od naših učenijih savjete pa će, ako Bog da, biti napretka.

Dojadio je desetgodišnje partijsko trvenje. Dojadila je lanjska suša i ovogodišnja zima. Od prvog nas je oslobodio naš kralj, a od ovog drugog oslobadajmo se sami radom i slušanjem pametnijeg i uvjerićemo se da nije svako zlo za zlo.

Špiro Perić

skr. blag. Žeg. kred. Zadruga.

i veliko njihovo bogatstvo. Kod Njemaca, Francuza, Talijana, Engleza itd. postoje društva za proučavanje, istraživanje i iskorišćavanje voda uopće, a podzemnih napose. I ta su društva savjetodavni organi svojih vlada i drugih ustanova, koje rade na progresu svog naroda. U Sahari, Maroku, Palestini, Tripolisu i t. d. kopaju se artesički bunari i podzemna voda na površinu izbacuje. Dakle ono što su i Beduini davno vidjeli i znali, za nas je senzacija prvog reda, toliko je naše znanje o podzemnim vodama. Na mnogo bi se mjesta, mjesto čatrnja, samo za piće, dala upotrebiti podzemna voda i za piće i za natapanje. Jedina naša književnost u toj stvari jest knjižica Dr Svet. Radovanovića »Podzemne vode«, koju je izdala Srp. Knjiž. Zadruga 1897. g. i brošura ing. F. Baučiča »Istraživanje izvor voda« g. 1925.

— Nastaviće se —

Petar Drezga.

Бискупција, 8. априла

Годишња скупштина Земљорадничке Задруге у Бискупји.

На 31. марта о. г. била је годишња скупштина Земљорадничке Задруге у Бискупји код Книна, на коју је дошао и управитељ Филијале Главног Савеза г. Матић. На скупштини су говорили задругари Јован Поповић, Стеван Пријић, свештеник Мијо Поповић, Никола Поповић и Л. Матић. Расправљало се је о задружним питањима и тешким приликама у којима живи наш сељачки свијет. У расправљању дошло се је до једнодушне закључке, да су прилике тешке због помањкања кредита, због наше опће занемарености, слабог обрађивања земље, сушних година, несташнице шуме, неуређених вода, а нарочито због слабе организације и помањкања задругарске свијести код наших сељака, јер смо се касно сјетили, да се организирамо.

Скупштина је констатовала, да ће задругарство бити у стању, да нашем сељачком свијету омогући бољи и љепши живот и будућност, ако му се посвети пажња, и ако се у тој организацији нађу наши најбољи људи.

Б.

Мокропоље, 9. априла.

Пишу нам из Мокрог Поља код Книна, да су тамо прилике врло очајне. Оно блага што је изашло из зиме почело је због слабе хране да липсава. Јањци и козлићи већином покрепаше, јер мршаве овце и козе не могу да своје младе ваљано доје. Уз то су се појавиле на народу и црне опшице те пријети опасност великог помора.

Апелирамо на надлежне, да приредну у помоћ.

Мокропољац.

Из живота великих људи

Вук Ст. Караџић.

Задњи пут смо поставили питање: у чему је величина Вука Караџића? Данас ћемо одговорити.

Треба знати, да у оно вријеме није било ниједног човјека у читавом нашем народу, ни код Срба ни Хрвата, који је умјо правилно писати. Једно због тога што није било писма које би одговарало гласовима нашег језика, а друго, што су код Срба тада школовани људи писали једним језиком који је био чудна мјешавина трију језика. Вук би то овако казао: „Што незнаш српски, метни руски; што незнаш руски, метни старословенски, а ако ни то незнаш, онда метни како ти драго“.

Тада Вук дође и преудеси стару ћирилицу, избацивши из ње старословенска слова, те направи од ње најсавршеније писмо на свијету — ову ћирилицу, којом ми пишемо. Урадивши то дође људима од пера, па им рече: „Ево вам писмо, па пишите језиком чистим, онако како народ говори“. — „Какав народ, гракнуше они, нећемо ми да пишемо језиком кривара и чобана. Ко да слуша тог шепавог Антихриста, који нашу лијепу старину хоће да уништи“. Тада плане борба, тешка и напорна борба, коју је Вук заподјео са свим ученим људима оног доба и водио је пуних педесет година, док његова необична тврдокорност и беспримјерна радљивост није донијела побједу, која је нашем народу отворила врата да убрзо ступи у коло осталих просвијетљених на-

рода. Школовани људи били су нагнани да пишу језиком којим народ говори, а народ је могао да чита оно што су они писали. Тако је била успостављена веза између простог народа и његових школованих синова, као први услов за културни напредак једног народа.

Но није само то, што је Вук урадио за наш народ.

Свак је од вас читао по коју народну пјесму. Многи су прочитали по читаве пјесмарице, али нема никога, ко је прочитао све народне пјесме, јер њих има много, на хиљаде. До Вука није се за те пјесме знало. Знало их се у разним крајевима, и по неколико, али оне нијесу биле нигдје записане. То је урадио Вук, који је, све онако хром, по неколико пута обншао све крајеве гдје наш народ живи, проучавајући народни живот и обичаје, купећи пјесме, приповијетке и заговетке, да би доказао школованим људима, како је наш народ сам створио многе ствари, на које треба да се и они угледају. Е, сад овдје треба обратити пажњу на једну ствар. Наш народ је био мален и у ропству, за њега се у Европи није знало, ни рачуна водило. И по чему га најприје познаше — по пјесмама. Кад је Вук објавио наше пјесме, цио књижевни свијет Европе поче говорити о њима, о љепоти њиховој, и народу који их је створио. Највећи људи западних народа: Нијемаца, Талијана, Француза и Енглеца стадоше их преводити на своје језике и читати у својим друштвима, те тако те пјесме посташе наша слава и наш понос.

Има још много шта, што је Вук велика и корисна урадио, али овомо је дужан да о њему знаде сваки син нашег народа.

Још о привилегованој аграрној bancи.

Задњи пут смо јавили, да је министру пољопривреде министарски савјет одобрио, да може основати привилеговану аграрну банку. Далје о тој bancи сазнајете се ово:

«Nova Privilegovana Agrarna Banka која ће се ових дана основати треба да послужи кредиту сељачког свијета и да олакша тешке обавезе сељака који је притиснут под најнеповољнијим условима.

Познато је да сељаци плаћају страховите зеленашке камате, које су и везане за кратак рок и са свим трошковима износе 30 до 40 posto.

Већ двије године ради се да се створи могућност да се ови тешки терети олакшају сељацима. Сви напори прошлога режима остали су без резултата, јер су ометани с једне стране демогашким пројектима, који нису били остварљиви, а с друге стране тешкоћом у питању стварања потребног капитала. Кредит који ова влада ужива у финансијском свијету омогућаје јој да у најкраћем времену оствари ову важну кредитну установу.

Оснодни капитал предвида се и осигуран је у износу од 300 милијуна динара, а он се ријешенјем управног одбора може повећати до једне милијарде, што ће се, изгледа, убрзо и остварити, јер ће за овај папир владати велико интересовање.

Banka ће бити автономна са великим државним привилегијама и то: ослобођење такса и пореза као и олакшања при наплаћивању дугова, које ужива и Државна Хипотекарна Banka

(не треба судска presuda, него обична административна egzekucija).

Zavod ће радити на чисто bankarskoj основи и имати centralu у Beogradu, а у свима обласним центрима, гдје се потреба покаже, велике филијале, док ће се у срезовима бити повјереништва.

Načelo ће у раду бити, да се сељацима даје новац са најнижом каматом. То је могуће јер ће banka у ствари радити само за своје режиске трошкове и за minimalnu зарadu. Тако се очекује да ће камата бити највише до 10 posto. На тај начин ова ће banka послужити како за олакшање сељачког кредита, тако и за regulisanje same kamatne stope у нашој привреди.

Seljacima ће се davati zajmovi, — у koliko nisu hipotekarni и tada ће бити dugoročni, — на takve rokove да их seljak otplaćuje према начину svoga привредјивања, како му је и kada му је најлакше, то jest у doba kad sabere žetvu.

Oва banka preduzeće и sve poslove dosadašnje Direkcije Poljoprivrednog Kredita.

Pravila ove banke се већ израдују, тако да ће она бити основана још у toku ovog или idućeg mjeseca».

Напредовање uporabe Čilske salitre.

Удружење Произвођача Čilske Salitre на својој ванредној збору одржаном 4. т. м. у Valparaizu, donijelo је slijedeća riješenja:

Produžiti opstanak Udruženja до 30. juna 1939.

Primiti у Udruženje Prodajnu Korporaciju, osnovanu у augustu 1928., тако да ће од сада сви интереси Произвођача Salitre бити у rukam Udruženja Произвођача Čilske Salitre.

Unijeti у pravila izvještajni broj novih odredaba, kojima се Direktoratu omogućava веће право у cilju brže akcije.

Anglo-Čilska ujedinjena salitreна Korporacija из Njujorka, која није била član Prodajne Korporacije, jeste punopravan član Ujedinjenja Произвођача Čilske Salitre, и cjelokupna njena proizvodnja salitre, биће од сада prodavana према одредбама Udruženja, izuzimajući poslove који се односе на tržišta Ujedinjenih Država Sjeverne Amerike.

Poslije donošenja ovoga riješenja, Ministar Salitre, dao је у име Predsjednika Republike slijedeću izjavu:

Prilikom obnove Udruženja Произвођача Čilske Salitre за период од deset godina, Čilska Vlada изражава своје zadovoljstvo на odličnim rezultatima postignutim у 1928. godini како у proizvodnji тако и у prodaji prirodne-čilske salitre. Vlada изражава своје priznanje и zahvalnost proizvodjačima на usrdnoj saradnji у Prodajnoj Organizaciji и izjavљује да neće štediti sredstva eda би pomogla industriju salitre да повећа још jače svoju proizvodnju и proširi svoja tržišta. Да би omogućila ostvarenje toga cilja, Vlada ће у korist ove industrije činiti potpunu upotrebu odredaba koje јој pruža Zakon о Salitri.

Čilska Salitra sada је znatno jeftinija nego li је nekada била, па с toga upućујемо наше poljodjelce, да ју čim više upotrebljavaju.

Потреба крме и крмног сјемена у Далмацији.

Ministar poljoprivrede и voda zatražio kredit од два milijuna dinara.

Ministar poljoprivrede и voda zatražio је од ministra finansija kredit од

2 milijuna dinara, који ће се upotребити за kupovanje kreme за seljake splitske oblasti и то у onim predjelima, гдје је народ prošle zime jako postradao. Mекинје и ostala stočna hrana davat će се у formi beskamatnog zajma, који ће seljaci povratiti у izvjesno vrijeme или odmah у javnim radovima. Protiv ovakovog dijeljenja ustaju poljoprivrednici, јер misle, да ће на тај начин krma stići kasno, да ће јој cijene бити visoke и да се народ не ће користити ovom blagodati. Kako се у mnogim predjelima Далмације pokazala nestašica sjemena за krmno bilje, то је oblasni odbor posljednjih дана uputio više kvintala sjemena за ovo bilje у mјesta, гдје се osjećala naročita jaka potreba.

Необични догађаји из свијета

Удаја сјјамске близнице.

Pred mnogo vremena svijet је у Madarskoј poznavao двије dјевојке близнице, Helenu и Juditu, које су zadnjim dijelom tijela биле prirasle jedna за drugu. Биле су врло lijepe и živјеле 22 godine, па се zajedно razbolјele и zajedно umrle. Takih, на razne načine srašćenih bliznadi, бивало је на svijetu više. I danas, у jednoј azijskoј држави, живе двије близнице, које су kukovima srasle jedna уз drugu тако, да их operacijom није moguće odvojiti. Ovih дана novine су donijele čudnu vijest, да се jedna од njih vјerila и hoće да се vјенча, али судске vlasti neće да јој izdadу dozvolu, navodeći да би njen budуći muž morao imati двије žene — nju и njenu sestру, а двије žene по zakonu није dozvolјeno imati. Veli се, далје, да се је vјerenik riješio на ženidbu из računа, јер да су близнице bogate.

Страшна смрт једне мајке у Lici.

У selu Zalužnici код Otočca, živјela је siromašna udovica са petero dјece. У najvećem snijegu и studeni ostala је без hrane и drva, а snijeg је zavijao све puteve, па није mogla да dođe ни до најближе куће да потражи pomoći. Од zime и gladi umrlo, јој је najpriје двоје najmlađe и najslabije dјece. Očajna мајка krenula се у selo да traži hlјeba не би li spasila drugu dјecu. Više се није vratila.

Nakon nekoliko дана prolazili су pored njene куће neki seljaci, који су znali у kakvim prilikama живи ова udovica, па су navratili у кућу, гдје су naišli на страšan prizor. Dвоје mrtve dјece ležalo је у krevetu, а троје dјece, takode mrtve, ležalo је око ognjišta, на коме се odavno ugasila vatra. Zaprepašćeni ovim prizorom seljaci су pošli да traže nesrećnu мајку, али су naišli само oglodane kosti и pocjepano njeno odijelo. Nesrećnu ženu rastrgali су и poјeli gladni vuci.

Страšan zločin једне мајке.

26. марта nađeno је на groblju у Stupniku код Zagreba tijelo muškog dјeteta, а malo далје од tijela ležala је odsječena dјečja glava. Dijete је tek rođeno, па се sumnja да је ovaj страšan zločin izvršila sama njegova мајка.

Из Уредништва

Упозорење дописницима.

Mоле се дописници, да пишу што је moguće kraće, јер се borimo са простором, а dugi članci не postizavaju svoju svrhu и ostaju nepročitani.

Doписници, čiji dopisi још nisu izišli, nek се strpe, doći ће и на njih red.

NOVA ŠTAMPARIJA — ŠIBENIK

Zastupnik: NIKOLA ČIKATO.